مەملەكەتتىك كەڭەس اقپارات كەڭسەسی

«جۇڭگونىڭ ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋى» اق تىستى كىتاپتى جاريالادى

شینحۋا اگەنتتىگىنىڭ 10 ـ ایدىك 8 ـ كۆنى بەيجىڭنەن بەرگەن حابارى. مەملەكەتتىك كەڭەس اقپارات كەڭسەسى 10 ـ ایدىك 8 ـ كۆنى «جۇڭگونىڭ ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋ» اق تىستى كىتاپتى جاريالادى.

اق تىستى كىتاپتا مىنالار تانىستىرىلدى: جۇڭگونىڭ جەرى كەڭ، قۇرلىعى مەن تەڭىزى بىردەي، جەر بەدەرى مەن كلیماتى كۇردەلى دە الۋان ٴتۇرلى بولىپ، مول دا وزگەشە ەكولوگیالىق جۇیەنى، تۇرلەردىڭ جانە تۇقىم قۇالاۋدىڭ الۋان تۇرلىلىگىن تۇلعالاعان، دۇنیە جۇزىندەگى ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگى ەڭ مول ەلدەردىڭ ٴبىرى. «ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگى شارتىنا» ەڭ ەرتە قول قویعان جانە بەكىتكەن كەلىسىم جاساۋشى جاقتىڭ ٴبىرى رەتىندە، جۇڭگو ەجەلدەن ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋعا ایرىقشا ٴمان بەرىپ، ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋ-دىڭ ۇلتتىق بىرگە العا باسۋىن، جاڭا-لىق اشا داموىن ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتىپ، كورنەكتى ونىمدىلىككە قول جەتكىزىپ، جۇڭگوشا ەرەكشەلىككە يە ورگانیزمدەر-دىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋ جولىمەن ٴجۇرىپ كەلەدى.

اق تىستى كىتاپتا مىنالار ایتىلدى: جۇڭگو داموۋ بارىسىندا قورعاۋعا، قورعاۋ بارىسىندا داموۋعا تاباندى بولىپ، مەملەكەتتىك باقشا ٴتۇزىلىسى قۇرىلىسىن جانە ەكولوگیانى قورعاۋ قىزىل سىزىعىن بەلگىلەۋ سیاقتى ماڭىزدى شارالاردى ورتاعا قویىپ، اتقارىپ، تۇرعان ورنىندا جانە قونىس جاڭالاعان ورنىندا قورعاۋدى ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، ورگانیزمدەردىڭ حاۋىپسىزدىگىن باسقارۋدى كۇشەيتىپ، ەكولوگیالىق ورتا ساپاسىن ۇزدىكسىز جاقسارتىپ، ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋ جانە جاسىل داموۋدى سایكەستىرە ىلگەرىلەتىپ، ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋدا كورنەكتى ونىمدىلىكتەرگە قول جەتكىزدى.

اق تىستى كىتاپتا مىنالار اتاپ كورسەتىلدى: جۇڭگو ورگانیزمدەردىڭ مەملەكەتتىك ستراتەگیاعا كوتەرىپ، ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋدى وڭىرلەردىڭ، سالالاردىڭ ورتا، ۇزاق مەرزىمدىك جوباسىنا ەنگىزىپ، سایاسات، زاڭ ەرەجەلەر جۇیەسىن كەمەلدەندىرىپ، تەحنیكالىق قامتاماسىزدىق پەن دارىندىلار قورىن قۇرلىسىن كۇشەيتىپ، زاڭ اتقارۋ، باقىلاۋ تەبىنىن ارتتىرىپ، جۇرتشىلىقتى ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋعا سانالى ات سالىسۋعا باستاپ، ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن جونگە سالۋ قابىلەتىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتادى.

اق تىستى كىتاپتا مىنالار اتاپ كورسەتىلدى: ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگى قۇرىپ ـ جوعالۋىنىڭ الدىنا سالىسى الدىندا ٴارقایسى ەل ـــ قىيىندىقتى بىلەك بىرىكتىرە جەڭۋدەگى تاعدىرلاس ورتاق تۇلعا. جۇڭگو كوپ جاقتىلىقتى تاناندىلىقپەن امالیاتتا ایگىلەپ، ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋ حالقارالىق سەلبەستىگىن بەلسەنە ورىستەتىپ، كەڭىنەن كەڭەسىپ، ورتاق تانىم ۇیىستىرىپ، الەمدىك ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋعا جۇڭگو پاراساتى ارقىلى ۇلەس قوسۋدى ىلگەرىلەتىپ، حالقارالىق قوعامەن بىرگە ادام مەن تابیعاتتىڭ تىرشىلىك ورتاق تۇلعاسىن بىرگە قۇرادى.

اق تىستى كىتاپتا مىنالار ٴبىلدىرىلدى: جۇڭگو باستان ـ ایاق كۇللى تىرشىلىك جاراسىمدى بولعان كورىكتى مەكەنىڭ قورعاۋشىسى، قۇرۇشىسى جانە ۇلەس قوسۋشىسى بولىپ، حالقارالىق قوعامەن قول ۇستاسا العا ىلگەرىلەپ، بىرگە قۇلشىنىپ، اناعۇرلىم ٴادىل دە ۇیلەسىمدى، الەمدىك ورگانیزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن جونگە سالۋدىڭ ارىكىم شاماسىنا قاراي ىستەیتىن جاڭا ساپارىن باستاپ، ادام مەن تابیعات جاراسىمدى قاتار ٴومىر سۇرەتىن تاماشا بولاشاقتى جۇزەگە اسىرىپ، ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۇدى ىلگەرىلەتىپ، اناعۇرلىم تاماشا دۇنیە ٴجۇزىن بىرگە قۇرادى.

جایىمالاپ اق تىستى كىتاپتىڭ تولىعىن كورىڭىز

(باسى 1 ـ بەتتە)

جایشىلىقتاعىداي قىزمەت كۇننىڭ ٴتىلشى اۋتوكولىكپەن وڭتۇستىك شینجیاڭنىڭ اۋىل ـ قىستاق تاس جولىن بویلاپ، دىنتەگەن جەرىنە جەتكەندە اۋلالار تىپ ـ تىنىش ەكەن. جەرگىلىكتى كادر تىلشىگە قىستاق تۇرعىندارىنىڭ نە انىزدا ەڭبەكتە ەكەندىگىن، نە كورشىلەس اۋىل ـ قالاشقتاعى زاۋودتاردا قىزمەتتە ەكەندىگىن ایتتى. كولىك ایالداعان حوتان ایماعى حوتان اۋدانى بۇزاق اۋىلى قۇم قىستاعىندا بالاباقشا قىزۋ دۇمانعا تولى ەكەن، بالالار مۇعالىمنىڭ باستاۋىندا دەنە تاربیە الاڭىندا سىرعاناق ساتى، سەرىپپەلى توسەك سیاقتى جابدىقتاردا ویناپ ٴجۇرىپتى.

"بالاباقشا قىزمەتتەگى اتا ـ انالار-دى ۇایىمنان ارىلتتى، اتا ـ انالاردىڭ ٴبارى الاڭسىز بولدى". بالاباقشانىڭ باستىعى ارزىگۇل الىم بىلاي دەدى: بالاباقشادا جالپى 240 بالا، 14 ارناۋلى كاسىپتىك وقىتۋشى بار. مەكتەپ سالاماتتىق، قوعام، ٴتىل، كوركەمونەر جانە عىلىم بوینشا ساباقتار بەلگىلەگەن، بالالار جانە تاڭعى اس پەن تۇسكى استان تەگىن یگىلىكتەنەدى.

جاقىنعى جىلداردان بەرى وڭتۇستىك شینجیاڭداعى 4 ایماق ـ وبلىس اۋىل ـ قىستاقتاردا مەكتەپكە دەیىنگى 3 جىلدىق تەگىن تاربیەنى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتىپ، مىندەتتى وقۋ ـ اعارتۋ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەپ، اۋىل ـ قىستاقتاردا بالاباقشالاردىڭ "سالىنۋعا تىىستىلەرىن تۇگەل سالۋدى"، 4 جاستان 6 جاس ارالىعىنداعى مەكتەپكە دەیىنگى بالالاردىڭ "بالاباقشاعا كىرۋگە تىىستىلەرىن تۇگەلدەي كىرگىزۋدى" جۇزەگە اسىردى، قۇم قىستاعى بالاباقشاسى سیاقتى مەكتەپ ۇیلەرى مەن وقىتۋشىلاردى سەپتەۋ الدەقاشان وڭتۇستىك شینجیاڭ اۋىل ـ قالاشقتارىنداعى "ولشەمدى سەپتەۋگە" اینالدى.

بۇدان سىرت، وڭتۇستىك شینجیاڭنىڭ جەر ـ جەرى ورتا مەكتەپ كەزەڭىندەگى وقۋ ـ اعارتۋدى كوپ تۇرلىلەندىرە دامىتۋدى، كاسىپتىك وقۋ ـ اعارتۋعا رەفورما جاساپ دامىتۋدى، جوعارى مەكتەپ وقۋ ـ اعارتۋىنىڭ ماندىق داموۋىن بەلسەندىلىكپەن ىلگەرىلەتتى. پایدالانىلاتىن جەردى شوعىرلاندىرىپ، ابزال وقۋ ـ اعارتۋ بایلىعىن بىرىكتىرۋ ٴۇشىن، حوتان قالاسىنداعى مەكتەپتەردىڭ ورنالاسۋى بىتىراندى، كالاستا وقۋشى سانى مول، شارت ـ جاعدایى ناشار بولۋ سیاقتى كورنەكتى ماسەلەلەردى كۇش سالا شەشتى، حوتان قالاسىندا بىلتىر 10 ـ ایدا چاۋیاڭ وقىتۋ باقشا رایونى سالىندى ٴارى پایدالانۋعا بەرىلدى، ول حوتاندىعى كوپتەگەن باستاۋىش مەكتەپتى، ورتا مەكتەپتى بىرىكتىرىپ، حوتان ایماعىندىعى كولەمى ەڭ ۇلكەن دایەكتى وقۋ ـ اعارتۋ كاسىپ سالاسى باقشا رایونىنا اینالدى.

ورتالاۋ مەكتەپ ٴبولىمى مەكتەپ اۋماعىنا كىرسەڭىز، كالاستار كەڭ دە جارىق، جاتاقتار تازا، رەتتى ەكەن. وقۋشىلار ىندەتتەن ساقتانۋ تالابى بویىنشا توپقا ٴبولىنىپ، اسحاناعا تاماقتانۋعا بارا جاتىر. تۇستەن كەیىن دوپ الاڭىندا بالالار التى ایرىعىنان تەر سورعالاپ جۇرسە، حۇسىنىحات ۇیىندە قارا سیالى قالام ەركىن جورعالایدى. ورتالاۋدىڭ 3 ـ جىلدىعىنا ەندى عانا تۇسكەن تۇمارىس ارىكىن تىلشىگە مەكتەپتىڭ كەمەلدى جاتاق شارت ـ جاعدایىمەن قامداعاندىعىن، سوندىقتان ٴوزى مەن كالاستاعى باسىم كوپ ساندى ساباقتاسىنىڭ تۇگەلدەي مەكتەپتە تۇرىپ جاتقاندىعىن، ٴسویتىپ ٴتىپتى دە كوپ زەیىن ـ زەرەدەسىن قاربالاس وقۋعا كوبىرەك جۇمساي الاتىندىقتارىن ایتتى.

"اتا مەكەنىم حوتان قۇمدى شولمەن جاناسىپ جاتادى، كەلەشەكتە شیامىن داشۋەسىنە ەمتیحان بەرىپ، تەگىز جاعاسىندا تۇرمىس كەشىرىپ، وقىعىم كەلەدى"، ـ دەدى ٴالى ورتالاۋ مەكتەپتىڭ 3 ـ جىلدىعىندا وقیتىن تۇمارىس كەلەشەگىنە زور ٴۇمىت ارتىپ.

جۇمىستانۋ ـــ حالىق تۇرمىسىنىڭ نەگىزى. ٴار ۇلت جاستارىنىڭ ٴساتتى جۇمىستانىپ، ٴومىر ساحناسىندا جەتىسىتىك سەزىمىنە، تابىس سەزىمىنە یە بولۋىن پارەمەندى قامتاماسىز ەتۋ وڭتۇستىك شینجیاڭدا كاسىپ سالاسىنىڭ داموىن اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى ٴونىمدى ۇشتاستىرۋعا سایىپ عانا قالماستان، ونان دا ماڭىزدىسى، جەرگىلىكتى ورىننىڭ وقۋ ـ اعارتۋ ىستەرىنىڭ ۇزاق بولاشاقتىق داموىندا دەم بەرۋ جانە ۇلگىلىك رولىن اتقارادى.

22 جاستاعى ٴالمجان قادىر جونىندە ایتقاندا، قىزمەتكە جاڭا قاتىناسقان ونىڭ بۇگىنگى كۇنى ایلىق ەڭبەكاقىسى اكەسىنەن اسىپ، وتباسىندا اتى ـ زاتىنا ساي "ارقا تىرەككە" اینالۋدان اسقان ماقتانىشتى ٴىس جوق.

بىلتىر ورتا تەحنیكۇمنان وقۋ تاۋىسقان ٴالمجان حوتان ایماعى قاراقاش اۋدانى قاراساي قالاشعى تەرىم قىستاعىندا تۇراتىن "ۇعىسۋ، تیىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۋ" قىزمەت اترەتىنىڭ قولداۋىندا، شینجیاڭ مەیبیتى توبى شەكتى سەرىكتەستىگىنە كەلىپ كاسىپ سالاسى جۇمىسىنا اینالدى.

سەرىكتەستىك قىزمەتكەرلەردى تاماق، جاتار ورنىمەن تەگىن قامدادى، ٴالمجان "ساقاداي سایلانىپ جۇمىسقا ارالاسىپ"، تەز ارادا جۇمىس تارتىبىندەگى ماڭىزدى تۇیىندەردى یگەرىپ الدى، ول دە ـ شالا ەتتى تاۋىق ٴبولىمى كەسەكتەپ تۇراۋ بانىنىڭ باستىعى بولىپ تاعایىندالىپ، ایىنا 4100 یۋان كىرىس تاپتى. "ەڭبەكاقىمنىڭ ٴبىر ٴبولىمىن اكە ـ شەشەمە بەرەمىن، اسقانىن وزىمە قالدىرامىن"، ـ دەدى ٴالمجان، ـ "تۇراقتى قىزمەتىم بار، كوڭىلىم قازىر جایلانىپ قالدى".

ٴتىلشى اقسۋ، حوتان سیاقتى جەرلەردى ارالاپ جاعاداي ۇعىسۋ بارىسىندا جەر ـ جەردىڭ ٴبىر جىلدان بەرى جۇمىستاندىرۋ ارقىلى حالىققا تیىمدىلىك جاساۋ سایاساتى تەبىنىن ۇزدىكسىز ارتتىرىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ەرتە جۇمىسىتانۋىنا، تەز جۇمىستانۋىنا كومەكتەسكەندىگىن بایقادى. بارعان سایىن گۇلدەنگەن كاسىپ سالاسى ەكونومیكاسى ٴالمجان سەكىلدى جاڭادان مەكتەپ بىتىرگەن جاستاردان تالایىن قابىلدادى، سوڭعىلارى بىرتىندەپ وڭتۇستىك شینجیاڭ ەكونومیكاسىنىڭ جوعارى ساپالى داموىنداعى "نەگىزگى كۇشكە" اینالۋدا. ساناققا نەگىزدەلگەندە، 2021 ـ جىلى 7 ـ ایدىڭ سوڭىنا دەیىن شینجیاڭ قالا، قالاشقتاردا تىڭنان 356 مىڭ 200 ادامدى جۇمىستاندىرىپ، بۇكىل شینجیاڭدا جۇمىستانعاندارداڭ جالپى سانى 13 میللیون ادامنان اسىپ، جوعارى مەكتەپتەردەن وقۋ تاۋىساتىن وقۋشىلاردىڭ بارار بەتالىسىنىڭ تیاناقتانۋ مولشەرى 90%كە جەتكەن.

اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدە وزەك ادامدا، ٴتۇیىن جاستاردا. جاقىنعى جىلداردان بەرى وڭتۇستىك شینجیاڭنىڭ جەر ـ جەرى اۋىل ـ قىستاقتىڭ ەرەكشە باسىمدىعىنداعى كومەسكى كۇشتەردى تولىق اشىپ، جاستاردىڭ ٴۇي ماڭىندا ـ اق تالانتىن ایگىلەیتىن تۇعىر تابۋىنا مۇمكىندىك جاسادى.

اقسۋ ایماعى ونسۋ اۋدانى كوكیار قالاشعى تاعلاق قىستاعى شەكارادان 60 كیلومەتر السىنا، ٴزاۋلىم تیانشانىنىڭ تەمىر شىڭى ەتەگىندە یرەلەڭدەگەن اسفالت جول تۇمان شوككەن تاۋ ارالىنا سۇعىنىپ جاتىر، ەكى جاعالاۋىنداعى ارىكەلكى ورنالاسقان وزگەشە ستیلدى حالقتىق تۇسەلحانالاردىڭ كوركى كوز تارتادى.

شینجیاڭنىڭ قوعام ورنىقتىلعىنىڭ پایداسىن تولىق شعارۋىندا اقسۋ مادەنیەت ـ ساياحات دامىتۋ توبى شەكتى سەرىكتەستىگى جەرگىلىكتى ورىندا "اۋىلعا قایتۋ· تاعلاق قىستاعى" تاۋلى اۋىل ـ قىستاق ەكولوگیالىق ساياحات ایگىلى مارىكاسىن جاراتىپ، دوۋىن، كۇایشوۋ سیاقتى جاڭا اقپارات قۇرالدارى تاراتۋ تۇعرى ارقىلى وڭىتتەپ تانىستىردى، بۇرىنعى كەدەي قىستاق بۇگىن كۇرت وزگەرىپ، "ینتەرنەتتە تانىمال" بولعان ساياحات قىستاعىنا اینالدى.

اتا مەكەننىڭ كەرەمەت وزگەرىستەرىن كورگەندە شینجیاڭ اۋىل شارۋاشىلىعى داشۋەسىنەن وقۋ تاۋىسقان ایگۇل سامەت ساباقتاستارىمەن بىرگە قالادا قالماي، قایتا اتا مەكەننە قایتىپ، اكە ـ شەشەسىنىڭ شارۋالار شاتتىعى سایاجاىن اشۋىنا جاردەمدەسۋدى تاڭدادى.

"بۇرىن قىستاقتا تۇك جوق بولاتىن، جاستار قالعىسى كەلگەنمەن، لایىقتى قىزمەت جوق، سىرتقا شىعىپ جۇمىس ىستەپ كەتۋشى ەدى"، ـ دەي كەلىپ ایگۇل، ـ "ەكولوگیالىق ساياحاتتى ورىستەتكەننەن بەرى ساياحاتشىلار بارعان سایىن كوبەیدى، مەن ەسىك الدىنان ـ اق اقشا تابا الاتىن بولدىم"، ـ دەدى.

مەملەكەتتە ٴبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ٴتىل ـ جازۋعا جاتتىق سویلەسۋ قابىلەتىمەن جانە تاماشا قىزمەت وتەۋىمەن ایگۇلدىڭ وتباسىندا شارۋالار شاتتىعى ساياجاینىڭ قازىر اجەپتاۋىر اتى شىعىپ، وتباسىنىڭ كىرىسى دە سوعان سایكەس جوعارىلادى. بیىل مەملەكەت مەرەكەسى قارساڭىندا دەیىن تاعلاق قىستاعى قابىلدادى. عان ساياحاتشى 196 مىڭ 500 ادام ـ رەتكە، ساياحات كىرىسى 27 میللیون 400 مىڭ یۋانعا جەتىپ، بۇكىل قىستاق تۇرعىندارىنىڭ جان باسىندىق ارتقان كىرىسى 20 مىڭ یۋاننان استى.

وڭتۇستىك شینجیاڭداعى نەگىزگى ساتى كادرىنىڭ ٴبىرى تىلشىگە بىلاي دەدى: وڭتۇستىك شینجیاڭدا جاستار مەن وسپىرىمدەر ـ بالالار شوعىرى مول، وقۋعا ٴتۇسۋ جانە جۇمىستانۋ ماسەلەسى ٴونىمدى شەشىلسە، وڭتۇستىك شینجیاڭدى دامىتۋ ماسەلەسىن دە ۇزاق بولاشاقتى تیاناق ەتە شەشكەندىك بولىپ تابىلادى.

(شینحۋا اگەنتتىگىنىڭ 10 ـ ایدىڭ 8 ـ كۆنى ۇرىمجىدەن بەرگەن حابارى)

(باسى 1 ـ بەتتە)

اۆتونومیالى رایوندىق حالىق قۇرىلتایى تۇراقتى كومیتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى شاۋكەت یمىن ٴماجلىستى باسقاردى ٴارى ٴسوز سویلەدى.

ٴماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: ساياسي دەڭگەیدى جوعارىلاتىپ، ۇاكىلدەردىڭ ۇسىنىسىن ورىنداۋعا قۇزاۋ قىزمەتىن جاقسى ىستەۋدىڭ كەلەلى ماڭىزىن تولىق تانىپ، ۇاكىلدەردىڭ ۇسىنىستارىن ورىنداۋعا قۇزاۋ تەبىنىن ارتتىرۋ كەرەك. ٴارقایسى ارناۋلى كومیتەتتەر تۇتاس جىلدىق ورنالاستىرۋمەن جانە ورىنداۋعا قۇزاۋ جوباسىمەن سالىستىرىپ، ورىنداۋعا قۇزاۋ ٴتاسىلىن جاڭاسارتىپ، ورىنداۋعا قۇزاۋ شارالارىن ەڭگەي ـ تەگجەیلىلەندىرىپ، ورىنداۋعا قۇزاۋ جاۋاپكەرشىلىگىن اناعۇرلىم ایقىندىراپ، مزىنە ٴتۇسىپ تیاناقتاندىرۋدى شىنایى ورىنداۋ كەرەك. ۇاكىلدەرمەن بایلانىستى نىعایتىپ، ۇاكىلدەردىڭ ۇسىنىستارىن ورىنداۋ الدىندا، ورىنداۋ بارىسىندا، ورىندالعاننان كەیىن تۇگەل ۇاكىلدەرمەن ىشكەرىلەي قارىم ـ قاتىناس جاساپ، ۇسىنىستاردىڭ ورىندالۋىنا بولعان رازىلىق دەڭگەیىن ارتتىرۋ كەرەك. ۇاكىلدەردىڭ ۇسىنىستارىن ورىندالۋ سالىستىرماسىن جوعارىلاتىپ، ۇاكىلدەردىڭ ۇسىنىستارىن ورىندالۋىن قۇزاۋدى زاڭ شىعارۋ سیاقتى قىزمەتتەرمەن ۇشتاستىرىپ، ورىنداۋ ونىمدىلىگى مەن ساپاسىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتۋ كەرەك.

ٴماجلىس مىنالاردى اتاپ كورسەتتى: "100 جىلدىق شۇعىلالى بارىستا پارتیاعا العىس ایتۋ، 10 مىڭ ۇاكىل 10 مىڭ وتباسىنا بارۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق امالیاتتىق قیمىل ـــ اۆتونومیالى رایوندىق حالىق قۇرىلتایى تۇراقتى كومیتەتى باس شۇجي شي جینپیڭنىڭ "1 ـ شىلدەدەگى" ماڭىزدى ٴسوزىنىڭ رۋحىن جانە 3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شینجیاڭ قىزمەتى جونىندەگى اڭگىمە ٴماجلىسىنىڭ رۋحىن جۇرت جۇرەگىنە ۇیالاتۋدى ىلگەرىلەتىپ، حالىق قۇرىلتایى ۇاكىلدەرىن ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ شۇعىل، قیىن، ۇایمدامان، ٴزارۋ ماسەلەلەرىن شىن مانىندە ویداعداي شەشۋگە نىتالاندىرۋ ٴۇشىن ورىستەتكەن نەگىزگى تاقىرىپتىق امالیاتتىق قیمىل. نەگىزگى تاقىرىپتىق امالیاتتىق قیمىلدى حالىق قۇرىلتایى تۇراقتى كومیتەتىنىڭ تاڭداۋلى قیمىلى ەتىپ تۇلعالاپ، جوباسىن ەگجەي ـ تەگجەیلىلەندىرىپ، تیاناقتاندىرۋدى ىلگەرىلەتىپ، قالىڭ ۇاكىلدەردى بەلسەنە ات سالىسۋعا جەتەكتەپ، نەگىزگى ساتىنا شىكەرىلەي ەنىپ، جۇرت تىلەگىن ۇىعىنىپ، ۇگىت لەكسیا ورىستەتىپ، ٴىس جۇزىندەگى ماسەلەلەردى شەشىپ، حالىق قۇرىلتایى ۇاكىلدەرىنىڭ بۇقارامەن تىعىز بایلانىس جاساپ، بۇقارامەن باستان ـ ایاق بىرگە بولىپ، بۇقارانىڭ اۋانى مەن تىلەگىن تىڭداپ جانە بەینەلەپ ٴارى تولىمدى ۇسىنىستاردى ورتاعا قویىپ، مىندەت وتەۋ قابىلەتىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، "حالقتىڭ ۇنىنە جاۋاپ قاتۋدى" شىن مانىندە ورىنداۋىن ىلگەرىلەتۋ كەرەك.

بیىل 7 ـ ایدان باستاپ "100 جىلدىق شۇعىلالى بارىستا پارتیاعا العىس ایتۋ، 10 مىڭ ۇاكىل 10 مىڭ وتباسىنا بارۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق امالیاتتىق قیمىل ورىستەتىلگەننەن بەرى بۇكىل رایوندىق حالىق قۇرىلتایى تۇراقتى كومیتەتى نەگىزگى تاقىرىپتىق امالیاتتىق قیمىلدى پارتیا تارىحىن ۇیرەنۋ تارىبیەسىمەن ۇشتاستىردى، قازىرگە دەیىن 20 مىڭعا جۋىق حالىق قۇرىلتایى ۇاكىلى حالىق قۇرىلتایى ۇاكىلدەرىنىڭ "وتاۋىنا، كەڭسەسىنە، پۇنكتىنە" بارۋ، ۇاكىلدەر گرۋپپاسى قیمىلىنا قاتىناسۋ سیاقتى ارنالار ارقىلى نەگىزگى تاقىرىپتىق امالیاتتىق قیمىلدار ورىستەتتى. ٴار دارەجەلى حالىق قۇرىلتایى ۇاكىلدەرى الدىمەن اۋماق، اۋىل ـ قىستاق سیاقتىلارعا بارىپ 8504 مایدان ـ رەت ۇگىت لەكسیا كۇرسىن ورىستەتىپ، پارتیانىڭ جاڭالىق اشۋ نازاریاسىن جاي بۇقارا وتباسىنا تەز جەتكىزۋدى ىلگەرىلەتتى؛ 5658 رەت بۇقارا ٴۇشىن ناقتى ٴىس ىستەپ، جاقسى ٴىس ىستەپ، بۇقارا كوڭىل بولگەن، نازار اۋدارعان 6482 قولامتالى، قیىن ماسەلەنى تىڭدادى جانە اڭىس ەتتى، قاتىستى جاقتارداعى قىزمەتتەردى كۇشەیتۋ جانە جاقسارتۋ جونىندە 9472 ۇسىنىستى ورتاعا قویىپ، شینجیاڭنىڭ قوعام ورنىقتىلعا جانە بایاندى تىنىشتىق باس نىساناسىن جۇزەگە اسىرۋ ٴۇشىن فۇنكتسیالىق رولىن ساۋلەلەندىردى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

دەرەۋ عاجایىپ حایۋاناتتار الەمى سایاحاتى باستالدى.

حایۋاناتتار الەمىنە قادام تاستاپ 50 مەتر جۇرمەي جاتىپ، قوقي قازدىڭ "مەنشىكتى جەرىنە" كەلىپ جەتتى. قىزىل، اق جانە قىزعىلت قاۋىرسىندى قوقي قازدار توپ ـ توبىمەن كولشىكتىڭ شەتىنە پاڭدانا قازدىپ نەمەسە قاۋىرسىنداردىڭ تاراپ تۇر. "بۇل قوقي قاز ەكەن عوي، مەن ویلاعاننان دا ادەمى ەكەن!"، ـ دەدى ابدۇعيني تەبىرەنىسىن باسا الماي، ارت ـ ارتىنان سۇرەتكە ٴتۇسىردى.

تاعى دا الدىعا جۇرگەن سوڭ شیمپانزەنىڭ مەكەننە كەلدى، 2 ەرەسەك شیمپانزە جالقاۋلىق تانىتىپ اعاش تۇعىرىنداڭ ۇستىندە جاتىر، 3 بالا شیمپانزە جان ـ جاققا اسىر سالىپ ٴبىرىن ـ ٴبىرى قۇىپ ٴجۇر. ولاردىڭ ەمىن ـ ەركىن، الاڭعاسار بەینەسى، مومىندىعى ایقىن اڭعارىلاتىن تۇرلەرى جۇرتتى قىران كۇلكىگە باتىردى، تىم اشىلىپ سویلەپ كەتپەیتىن ابدۇعيني دا تىلشىمەن قالجىڭداسىپ كەتتى، "قاراڭىزشى، انا ۇلكەن شیمپانزە سىزگە، كىشكەنە شیمپانزە ماعان ۇقسایدى ەكەن..."، ـ دەدى.

مىسىق ایۋ قىستاعىنا تایاعاندا ابدۇعيني جىتىرەمەلەتە باستى، "بولساڭىزدارشى، الدىڭعى جاقتان ەمىلەكەت اسىلى مىسىق ایۋدى كورەمىز!". مىسىق ایۋ "لۇڭزاي" تۇراعىندا زەیىن ـ زەردەسىمەن جالعىز ٴوزى ٴدامدى باسىپ سۇیرىگەن الاڭسىز جەۋدە، تاقاتى تاۋسىلعان ابدۇعيني قایتا ـ قایتا قولىن بۇلعاپ، "باۋىرىم، ماعان ٴبىر قاراپ قویساڭشى!". "لۇڭزاي" داۋىستى ەستىپ موينىن بۇرىپ ابدۇعينیعا ٴبىر قاراپ الىپ، جالعاستى بامبۇك سۇیرىگەن قۇشىرلانا كەمىردى.

ابدۇعيني مىسىق ایۋ قىستاعىنان شقتى، ایدىن شالقار كول بەتىندە اققۇلار مامىرلایدى. جول باستاۋشىنىڭ تۇسىندىرمەسىن تىڭداپ، ٴالسىن ـ ٴالى شەشەسىنە اۋدارىپ بەرىپ كەلەدى.

بىرىنەن ـ بىرىنە جالعاسقان حایۋاناتتار اۋماعىن ابدۇعيني كورىپ ۇلگىرەدى. اق جولبارىس باقشاسىندا 2 جولبارىس ٴبىر كەسەك ازىق ٴۇشىن "تالاسىپ قالدى"، باقتاشى كەلىپ "جاراستىرعان" سوڭ بارىپ ٴوز جایلارىنا كەتتى. "وتە قىزىق ەكەن، حایۋاناتتار باقشاسىندا جولبارىس پەن باقتاشىنىڭ دوستىعى وتە تەرەڭ ەكەن، مەن دە باقتاشى بولىپ، جولبارىسپەن دوس بولسام دەیمىن". ابدۇعينیدىڭ ٴسوزى سایاحاتشىلاردى شاتتىققا بولەدى.

"كورىپ كوزىم تویمادى". جاڭبىر جاۋىپ كەتسە دە ابدۇعينیدىڭ قۇمارى قانار ەمەس، شەشەسىنىڭ قۇزاۋىمەن ول گۇاڭجوۋ چاڭلۇڭ جابایى حایۋاناتتار الەمىنەن قیماستىقپەن شقتى.

"ەكى كوزىم تولىق جازىلىپ، تاعى ٴبىراز ەسەیگەن سوڭ اجەمدى، قارىندا-سىمدى ەرتىپ كەلەمىن، بۇل جەر وتە جاقسى ەكەن!". قایتقان جولدا اۆتوكولىكتە وسى ٴسوزدى ایتىپ بولسىمەن ابدۇعيني شەشەسىنىڭ یىعىنا سۇیەنىپ مىزعاپ كەتتى.

مەكەن ـ جایىمىز: ٴۇرىمجى قالاسى حۇڭیۋان سولتۇستىك جولى 500 ـ ٴنومىر، تاراتۋ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ٴنومىرى: 830028، ایلىق باعاسى 19 یۋان، جىلدىق باعاسى 228 یۋان